

Arkiv: FA-K02
Arkivsak: 20/15566 - 19
Saksbehandler: Charlotte Aune
Bryne
Dato: 04.10.2021

Saksframlegg

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
050/21	Landbruk, samferdsel, natur og miljø	20.10.2021
101/21	Formannskapet	26.10.2021
116/21	Kommunestyret	02.11.2021

Planprogram for kommunedelplan for naturmangfold - 2.gangsbehandling

Innstilling fra Formannskapet - 26.10.2021 - 101/21

Planprogram for kommunedelplan for naturmangfold vedtas i henhold til plan- og bygningslovens § 11-13.

Kartlegging i sjø vurderes i budsjettsammenheng

Kommunedirektørens forslag til innstilling:

Planprogram for kommunedelplan for naturmangfold vedtas i henhold til plan- og bygningslovens § 11-13.

Landbruk, samferdsel, natur og miljø 20.10.2021:

Behandling:

omforent forslag, foreslått av Benedicte Lund, Miljøpartiet De Grønne
midler til kartlegging i sjø må innarbeides i budsjett

Votering:

Kommunedirektørens forslag til innstilling ble enstemmig vedtatt.

Omforent tilleggsforslag ble enstemmig vedtatt.

LSNM- 050/21 Vedtak:

Innstilling fra hovedutvalg for landbruk, samferdsel, natur og miljø:

Planprogram for kommunedelplan for naturmangfold vedtas i henhold til plan- og bygningslovens § 11-13.

Midler til kartlegging i sjø må innarbeides i budsjett.

Formannskapet 26.10.2021:

Behandling:

Forslag, foreslått av Benedicte Lund, Miljøpartiet De Grønne

Kartlegging i sjø vurderes i budsjettsammenheng

Votering:

Kommunedirektørens forslag ble enstemmig vedtatt.

Forslaget fra hovedutvalg for landbruk, samferdsel, natur og miljø fikk ingen stemmer og falt MDGs forslag ble enstemmig vedtatt.

FSK- 101/21 Vedtak:

Planprogram for kommunedelpan for naturmangfold vedtas i henhold til plan- og bygningslovens § 11-13.

Kartlegging i sjø vurderes i budsjettsammenheng

Kommunestyret 02.11.2021:

Behandling:

Votering:

Innstillingen fra formannskapet ble enstemmig vedtatt.

KS- 116/21 Vedtak:

Planprogram for kommunedelpan for naturmangfold vedtas i henhold til plan- og bygningslovens § 11-13.

Kartlegging i sjø vurderes i budsjettsammenheng

Bakgrunn for saken:

Forslag til planprogram for kommunedelpan for naturmangfold ble vedtatt lagt ut på høring og offentlig ettersyn i formannskapsmøte den 08.06.2021. Planprogrammet lå til høring med frist for å sende inn innspill den 31.08.2021. I løpet av høringsperioden og til dels i etterkant har det vært gjennomført flere medvirkningsmøter, både åpne møter der alle er inviterte, og mer målrettede møter skreddersydd for interesseorganisasjoner. På bakgrunn av alle innspillene som er mottatt, er planprogrammet justert noe. Innspillene har også hatt påvirkning på hvilke temaer det skal gås dypere til verks med i det videre arbeidet. Dette fremkommer av vedlegget med sammendrag og administrasjonens kommentarer til innspillene.

Redegjørelse for saken:

Gjeldende plan for naturmangfold er en rullering fra 2014 over en interkommunal plan som ble vedtatt i 2004. Siden da har Moss kommune overtatt forvaltningen av verneområdene fra Fylkesmannen i Østfold. I tillegg har kommunereformen ført til et behov for å oppdatere kommunens visjon og grunnleggende tanker om samfunnsutvikling. Det har blitt et større fokus på klima og miljø – i takt med at utfordringene blir større. Vi har i dag oppdatert kunnskap og kartverktøy som kan brukes, og vi har nye føringer fra nasjonale og regionale myndigheter som må innarbeides i ny naturmangfoldplan.

Noen nye tema som vil bli tatt opp i planen som nå skal utarbeides er:

- hvordan knytte sammen store naturområder og motvirke fragmentering
- forurensning og forsøpling
- sårbare arter og naturtyper i sjø, samt fremmede arter i sjø
- tilgjengeliggjøring og digitalisering av kunnskapsgrunnlaget
- målkonflikter og forvaltningssystemer som ikke ivaretar naturmangfoldet godt nok

I tillegg til dette må den kunnskapen vi allerede har gjennomgått og oppdateres.

Planen skal være en overordnet kommunedelplan som legger grunnlaget for mer detaljerte strategier som kan utvikles innenfor ulike tema. Blant noen av disse kan nevnes strategi for grøntstruktur, strategi for fremmede arter, strategi for plastforsøpling mv. Disse vil bli tema for neste planstrategi i den grad man ser et behov.

Intern og ekstern medvirkning:

Intern medvirkning har i denne runden vært løst med presentasjon og dialog om planprogrammet i rådene og i internt planforum. Videre har vi lagt opp et system for det videre arbeidet der vi både får en referansegruppe som kan mene noe om planarbeidet i et bredere fagperspektiv, og en styringsgruppe som kan uttale seg om planarbeidets nivå, ambisjoner og realisme.

Det er gjennomført utstrakt ekstern medvirkning i denne tidlige fasen av planarbeidet, slik at alle som har interesser skal få en reell mulighet til å påvirke innholdet i planen. Vi har hatt åpen dag på Bylab, stand på Moss Miljøfestival, invitert til møter med interesseorganisasjoner og grunneiere, politiker-workshop og mediadekning for å nå ut med informasjon om mulighetene for å påvirke dette arbeidet. Selv om det har vært varierende deltakelse i de forskjellige møtepunktene, oppleves at vi har nådd ut til representanter i mange sosiale lag, og vi har fått mange gode, konstruktive innspill. Administrasjonen mener at det er lagt et godt grunnlag for en bred medvirkning i det videre arbeidet.

Den formelle høringen resulterte i 11 innspill, hvorav 6 var fra myndigheter og 5 var fra interesseorganisasjoner:

Blant innspillene var det flere som tok opp viktigheten av et bedre kunnskapsgrunnlag i sjømrådene våre. I tillegg blir det ansett som positivt at planen skal inkludere en utredning av forurensing og forsøpling som trussel mot naturmangfoldet. Både avrenning til Vansjø som drikkevannskilde, tilstanden i Oslofjorden og problem med dumping av avfall i naturen har blitt tatt opp, og vil inngå i det videre planarbeidet. Flere av interesseorganisasjonene er opptatt av hvordan planen kan føre til reell bedring av naturforvaltningen. Dette gjelder blant annet hvordan naturmangfold prioriteres i saker der målkonflikter gjør seg gjeldende, hvordan det sørges for god nok kompetanse i hele linja, et godt, oppdatert kunnskapsgrunnlag som er åpent og tilgjengelig og hvordan vi operasjonaliserer målene og strategiene som skal utarbeides og vedtas.

En grundigere gjennomgang av innspillene ligger vedlagt, med sammendrag og våre kommentarer. I tillegg er alle innspillene som kom inn i forbindelse med formell høring samlet i sin helhet i eget vedlegg.

Endringer av innholdet i planprogrammet er skrevet med rød skrift i vedlegget. Fremdriftsplanen på siste side er også noe justert i forhold til det som fulgte med høringsforslaget. Fristen for ferdig plan er uforandret. Enkelte steder er teksten i planprogrammet endret for å forbedre språket, uten at dette fremkommer med rød skrift.

Vurderinger:

Listen nedenfor er en utvidelse av listen som fulgte med forslaget til planprogram som ble behandlet før sommeren. Det har i forbindelse med høring kommet frem flere tema som bør utredes, og presisering av de temaene som allerede beskrevet. Temaet som går på målkonflikter og systemsvikt i naturforvaltningen vil ikke medføre noen kostnader, ettersom arbeidet kan gjøres med interne ressurser. Det vil dermed ikke ha konsekvenser for fremdriftsplanen. Temaet som omhandler store trær er sannsynligvis ikke like avhengig av vekstsesong som øvrig naturkartlegging. I tillegg er det en så konkret og avgrenset oppgave at innkjøpsprosess på konsulent ikke vil bli for komplisert. Kommunedirektøren mener derfor at begge disse utredningene kan utføres i dette planarbeidet.

Det er likevel viktig å erkjenne at det er mye arbeid som skal utføres på kort tid. For å sikre at en brist av tidsrammene ikke skal ramme kvaliteten på planen, vil vi ha for øye hva som er viktig kunnskap for å utarbeide gode mål og strategier, og hvilken kunnskap som er viktigere for å kunne jobbe godt med planen i ettertid. Skal det prioriteres på rekkefølge må førstnevnte utføres først. Det betyr ikke at sistnevnte ikke er viktig å få på plass, men at resultatene kan tillates noe forsinket i forhold til fremdriften.

Tema	Beskrivelse
Kunnskapsgrunnlag og digitalisering	Det foreligger mye kunnskap i forskjellige kartløsninger, planer, strategier og undersøkelser. Ikke alt er digitalisert. Vi trenger en sammenstilling og digitalisering av all relevant og datert kunnskap for å finne ut hvor kunnskapshullene er. I forbindelse med digitalisering og kartlegginger i planarbeidet, vil vi sørge for at all relevant informasjon blir lagt i nasjonale databaser slik at det er tilgjengelig for flest mulig.
Sammenhengende naturområder /GIS-analyse	For å forstå hvordan vi kan knytte sammen store, sammenhengende naturområder må vi vite hvor sammenhengen brytes. Dette krever GIS-arbeid koblet med god kunnskap om naturområdenes funksjon. Et viktig element i en slik analyse er å se på kommunens restareal eller områder som kan ha en kombinert bruk til fordel for naturmangfold.
Sjøområdene	Vi har et mer grovmasket kunnskapsgrunnlag om naturmangfoldet i sjø enn det vi har på land. Vi har stort behov for å undersøke nærmere, både sårbare arter og naturtyper, forekomst av fremmede arter og naturområdenes kvalitet mtp. renhet. Dette er spesielt viktig ettersom sjøområdene våre er under stort press allerede og kan bli mer interessant for nye typer næringsinteresser fremover.
Sårbare arter og naturtyper	En oversikt over hvilke forekomster vi har av arter og naturtyper som har behov for ekstra tiltak grunnet deres sårbarhet og sjeldenhet. Hvor må kommunen ta ekstra ansvar? I dette arbeidet vil vi også vie oppmerksomhet til nivået på sjeldenhet, dvs. arter/naturtyper som ikke er på nasjonal rødliste men som likevel kan være lokalt viktige og sjeldne.
Fremmede arter	Vi har i flere år evaluert trusselbildet som fremmede, invaderende arter utgjør, og satt inn noen tiltak der man har vurdert at det har størst nytte. Det er likevel fornuftig å ta en fot i bakken rundt fremmede arter og se om innsatsen skal justeres eller trappes opp. Det skal i dette arbeidet også synliggjøres ansvarsfordelingen rundt bekjempelse av slike arter.
Forsøpling	Undersøkelser fra Vestlandet viser enorme mengder landbruksplast i vassdrag. Vi vet at gummipellets fra kunstgressbaner er på avveie og sannsynligvis havner i vassdrag og til slutt i sjøen. Det er viktig at vi får en bedre forståelse av hvor stort problemet med forsøpling av vassdrag og sjø er, og hvordan vi kan hindre det.
Behov for restaurering	Vi har behov for en oversikt over hvilke naturområder som er aktuelle for restaurering. Dette gjelder spesielt, men ikke utelukkende, marine områder. Vi vet at forurensning og forsøpling skader havbunnen og økosystemene, men omfanget og mulighetsrommet for å rette opp skadene må kartlegges bedre.

Målkonflikter og systemsvikt i naturforvaltningen	For at vi skal se en reell bedring av hvordan forvaltningen håndterer saker som berører naturmangfold er det viktig at vi har klart for oss hvilke målkonflikter vi kan komme til å måtte prioriteringer i, og hvilke naturverdier som da står på spill. Noen målkonflikter som er drøftet i medvirkningsmøtene er bruk/vern, friluftsliv/natur, Fremkommelighet for bil og trafikksikkerhet/natur, næringsinteresser/natur. I tillegg til dette vet vi at det finnes noen prosesser i forvaltningen som ikke godt nok ivaretar naturhensynet. Disse må identifiseres og jobbes med så vi finner gode løsninger. Dette kan gjelde prosesser med flere myndigheter involvert, like mye som internt i kommuneforvaltningen.
Store trær	Trær har kommet opp som tema flere ganger ettersom store, gamle løvtrær har viktige økologiske funksjoner og dessuten er en viktig identitetsbærer for herregårdslandskap og herregårdslignende landskap. Drøftinger i medvirkningsprosessen har vist at vi har behov for en kartlegging av alle viktige arter av store løvtrær, døde trær og rekrutteringseik.

Naturmangfoldplanen vil ha størst påvirkning på bærekraftsmålene 14 (livet under vann) og 15 (livet på land), men også nr 6 (rent vann og gode sanitærforhold) og 13 (stoppe klimaendringene) vil være viktige i vurderingene.

Ettersom vi har en nylig vedtatt klimaplan som har et tverrfaglig perspektiv og som klimabudsjettet springer ut fra, er det ikke sannsynlig at det gjennom dette arbeidet vil komme nye tiltak til klimabudsjettet. Det er heller ikke aktuelt at dette planarbeidet skal svare ut de oppgavene som er belyst der. Skulle det likevel dukke opp noen skjæringspunkt som får påvirkning på klimabudsjettet, så vil dette kunne innarbeides fortløpende.

Økonomiske konsekvenser for årsbudsjett og handlingsplan:

Det er behov for flere kartlegginger i forbindelse med utarbeidelse av naturmangfoldplanen. Det er flere mindre kartlegginger planlagt som ikke medfører store utgifter. En grundigere forståelse av sjøområdene våre vil imidlertid få vesentlige konsekvenser for budsjettet i dette arbeidet. Det er svært vanskelig å nedprioritere en slik kartlegging med tanke på hva slags tilstand Oslofjorden er i nå. I tillegg er det viktig at man tar på alvor den erklæringen man har gjort om naturkrise. Utgifter til kartlegginger i forbindelse med planen er grovt estimert til 1 million kroner, og dette søkes innarbeidet i økonomiplan og budsjett 2022-2025. Økonomiplanen er under utarbeidelse og bevilgning her vil bestemme hvorvidt kartlegging i sjø kan gjennomføres. Kartleggingene må i minste fall initieres i 2022 dersom det skal ha nytte for planarbeidet. Det påpekes dog at dersom det ferdige produktet av enkelte av kartleggingene ikke foreligger i 2022, vil det fortsatt ha stor nytteverdi i den videre forvaltningen av naturen vår. Det er også viktig å ha med seg at for å løse de naturmangfoldutfordringene vi står overfor, er ikke dette beløpet på langt nær

tilstrekkelig. Mye av arbeidet som bør gjøres i etterkant av planarbeidet er svært ressurskrevende, og det vil være behov for å sette av mer midler og arbeidskraft til temaet i årene fremover dersom man ønsker å få til endringer.

Oppsummering/konklusjon:

Administrasjonen har fått mange gode innspill i forbindelse med høring, og har justert planprogrammet deretter. Planen har et høyt ambisjonsnivå, som kanskje må justeres litt for å komme i mål til rett tid, men det er samtidig viktig å få et så godt som mulig kunnskapsgrunnlag om trusselbildet og oversikt over løsninger. Det konkluderes med at planprogrammet slik det nå fremstår legger godt til rette for dette, og at det er innenfor forsvarlige rammer.

Vedlegg i saken:

05.10.2021	Planprogram revidert etter høring og offentlig ettersyn
05.10.2021	Innspill til planprogram med administrasjonens kommentarer
11.10.2021	Sammenstilte høringsinnspill